

Bevezetés a bibliai bölcsességi irodalomba. III.rész: Jób könyve és a Zsoltárok könyve

I. Jób könyve

A. Általános tudnivalók

1. Keletkezés időpontja: A páttriárkák ideje (kb. Kr. e. 2000)
2. Téma: Isten népe és a szenvedés
3. Tanulságok: Az emberi szenvedés megértése Isten szeretete, kegyelme, igazságossága és szuverenitása fényében. A könyvből először is megtanulhatjuk, hogy Isten személyét, cselekedeteit és döntéseit csupán korlátozott mértékben érthetjük meg. Másodsor, a könyv Isten iránti helyes hozzáállásra, alázatra és bizalomra tanít

B. A könyv szerkezete

1. Bevezető (műfaja: elbeszélés)
 - a) Az istenfélő Jób (1,1-5)
 - b) Sátán hamis vádjai és a tragédiák (1,6 - 2,10)
 - c) Megérkeznek a barátok
2. Jób és barátai párbeszédei

a) Első párbeszéd

Jób siralma (3): *“Jobb lett volna, ha nem születtem volna meg!”*

Elifáz (4-5): *“Isten megáldja a bűnbánó bűnöst”*

Jób (6-7): *“Ez nem helyes! Ártatlan vagyok! Mit csináltam?”*

Bildád (8): *“Isten nem igazságtalan! Fordulj Istenhez, mert biztosan vétkeztél!”*

Jób (9-10): *“Ártatlan vagyok! De Isten annyira nagy és hatalmas, hogy azt teszi, amit akar és senki nem tud ellene állni! Ki az, aki meg tudja védeni az ügyemet Isten előtt?”*

Cófár (11): *“Isten még kegyelmesebb, mint gondolod! Térj vissza Istenhez!”*

Jób (12-14): *“Ezt már hallottam! Mi lenne ha Isten ugyanígy vizsgálna benneteket?”*

b) Második párbeszéd

Elifáz (15): *“Üresek a szavaid! Saját szád tesz bűnössé, nem én!”*

Jób (16-17): *“Ártatlan vagyok! Isten harcol ellenem! Nem sokára meghalok!”*

Bildád (18): *“Gondolod, hogy buták vagyunk? Igazunk van és azért történik ez, mert gonosz vagy!”*

Jób (19): *“Isten igazságtalanul foglalkozik velem és lesz egy nap amikor színről színre fogom látni őt!”*

Cófár (20): *“A múlt igazol minket, mert tudjuk, hogy mi történik a gonoszokkal!”*

Jób (21): *“Nem igaz! A gonoszok sokszor egész életükben sikeresek!”*

Elifáz (22): *“Miért tenné Isten ezt veled, ha valóban igazságos vagy? Isten azért büntet, mert feddhetetlen vagy? Térj meg!”*

Jób (23-24): *“A gonoszok mindenféle gonoszságot tesznek, de Isten nem tesz ellene semmit. Az igazak pedig nem is találhatják meg őt, hogy Isten meghallgassa az ügyüket! Most már félek Istentől, mert nem megbízható!”*

Bildád (25): *“Isten nagy - az ember pedig semmi! Ki lehet igaz előtte?”*

Jób - Bildádnak (26-31): *“Soha nem fogok igazat adni neked! Igazságos vagyok! Az ember számára az igazi bölcsesség nem megtalálható!”*

Jób - Istennek (30:20-23) *“Te támadsz engem!”*

c) Elihú bölcs tanácsa (32 - 37. fejezetek)

Elihú haragszik Jóbra (mert azt mondja, hogy igaz), és a barátjaira (mert nem tudják meggyőzni őt)

“Fiatal vagyok, de értelmem van! Jób -figyelj rám! A bölcsességet tanítom neked!”

“Isten igazságos! Ha nem válaszol, akkor az az ő ügye! Jób, te lázadó és büszke vagy! Nem igaz, hogy Isten nem foglalkozik a gonoszokkal és nem törődik az igazakkal!”

“Fontold meg Isten nagyságát és imádd őt! Alázd meg magad előtte!”

d) Isten és Jób párbeszéde (38,1 - 42,6)

Az Úr: "Ki állít kihívás elé engem és ki beszél így rólam? Most én kérdezlek téged!"

Az Úr: "Hol voltál a kezdetben? Mit tudsz a teremtésről? A világegyetemről? A földi élet folyamatairól?"

Jób: "Nem vagyok méltó erre. Nem tudok válaszolni és nem is fogok."

Az Úr: "Semmivé akarod tenni az igazságomat? Bűnösnek mondasz engem, hogy te lehess igaz?" (40,8)

Az Úr: "Te sokkal kisebb vagy, mint sok teremtményem, de mégis azt gondolod, hogy nagyobb vagy a Teremtőnél?"

Jób: "Azért mondtam, hogy nem értem. Csodálatosabbak ezek, semhogy felfoghatnám . . . ezért visszavonok mindent, bűnbánatot tartok porban és hamuban." (42,3; 6)

3. Befejezés (42. fejezet)

a) Jób bűnbánata (42,1-6)

b) Jób jóvátételi áldozata barátaiért (42,7-10)

c) Isten kétszeresen áldja meg Jóbot (42,10-17)

A barátok érvelése:

1. Isten igazságos és megbünteti a bűnösöket bűneik mértéke szerint
2. Isten nagyon megbüntetett téged, egyértelmű, hogy szenvedésed isteni büntetés.
3. Tehát te nagy bűnös vagy
4. Térj meg, és minden rendbe jön.

Jób érvelése:

1. Isten igazságos és megbünteti a bűnösöket bűneik mértéke szerint
2. Isten nagyon megbüntetett engem és az is egyértelmű, hogy szenvedésem isteni büntetés.
3. Én azonban ártatlan, igaz és istenfélő vagyok, nincsenem nagy bűneim. Nincs megtérésre szükségem
4. Tehát Isten nem jó, igazságtalan, de szuverén teljhatalmú Úr, aki azt tesz amit akar
5. Bárcsak ne is élnék

Elihú érvelése

1. Isten igazságos és szuverén, nem köteles választ adni az Őt kérdezőnek
2. Isten jó, de te Jób, rosszul gondolkodsz róla
3. Térj meg abból, hogy rosszul gondolkodsz Istenről és ezt hangoztatod

Isten érvelése:

1. Ő szuverén teljhatalmú Úr, a Teremtő, nem köteles magyarázkodni
2. Ő jószívű Gondviselő, aki szeretettel gondoskodik a teremtett világról, amit mindenki lát
3. Bízni kell benne, akkor is, ha nem értjük, vagy nem tudjuk mit miért tesz, vagy enged meg

Mire van szüksége szenvedő barátainknak:

1. Együttérzésre és hallgatásra
2. Szeretetre és jelenlétre
3. Nem feddésre és kioktatásra

II. Zsoltárok könyve

A. Általános tudnivalók

1. Az írás ideje. A Zsoltárok könyvében olvasható Mózes imádsága (90. zsoltár, Kr. előtti 15. század), sok-sok zsoltár Dávidtól (pl. 23. Kr. előtti 10. század), de a fogság utáni időszakból is jónéhány imádság (Ászáf fiai énekei, Kóráh imádságai)
2. Az összeállítás szerkesztői munka eredménye, valószínűleg a Kr.e. 4-3 századból
3. A könyv imádságok gyűjteménye, mely öt különálló könyvből áll, mindegyik végén áldás olvasható. Ez a végső szerkesztő/összeállító műve.
 1. könyv (Zsoltárok 1–41)
 2. könyv (Zsoltárok 42–72)
 3. könyv (Zsoltárok 73–89)
 4. könyv (Zsoltárok 90–106)
 5. könyv (Zsoltárok 107–150)
4. Sok zsoltár első sorában ún. címfelirat olvasható. Bár ezek nem az eredeti ihletett szöveg részei, történelmileg általában megbízhatóak. Elmondható például, hogy a legtöbb Dávidnak tulajdonított zsoltárt valóban ő írta.
5. A könyv témája: Isten népének imádságai
6. Összefoglalás: A Zsoltárok könyve példa minden korok minden hívője és hívő közössége számára arra, hogy helyesen imádkozzanak Istenhez.

B. A zsoltárok könyvét a zsoltárok típusai szerint érdemes felosztani. Az alábbiakban, a teljesség igénye nélkül következzen néhány fontosabb zsoltár típus.

1. Általános személyes imák (3, 5, 6, 7, 13)

Bevezető könyörgés Istenhez	5. zsoltár
A probléma részletei	Dávid könyörgése Istenhez (1-6)
A bizalom megvallása	Dávid bizalma Istenben (7-8)
Megszabadítás kérése	Dávid kérései (9-11)
Dicséret	Dávid dicséri Istent (12)

2. Hálaadó zsoltárok (pl. 21, 30, 32, 34, 40, 6.)

A zsoltáros nyilvánosan kihirdeti, hogy olvasói dicsérik Istent	30. zsoltár
Összefoglaló bevezetés	A hálaadás oka (1-5)
A szabadítás (amiért hálás) részletei	Az Úr fenyítése (6-10)
Isten dicsérete	A fenyítéstől való megszabadítás (11-12)

3. Bűnvalló zsoltárok (6, 32, 38, 51, 102, 130, 143) Ezek a zsoltárok az általános személyes imák szerkezetét követik, de a szerző egy konkrét bűnnel, annak megvallásával és Isten kegyelmével foglalkozik

51. zsoltár	
Könyörgés irgalomért és kegyelemért (1-2)	
Bűnvallás (3-6)	
Könyörgés megtisztulásért (7-9)	
Könyörgés tisztaságért és erőért (10-12)	
Dicséret és könyörgés Jeruzsálemért (13-17)	

4. Messiási (királyi) zsoltárok (2, 18, 20, 21, 45, 72, 89, 110, 132, 144) Közvetett vagy közvetlen módon tanítanak a Messiásról

110. zsoltár

A Messiás királysága az ellenségei fölött (1-3)

A Messiás örökkévaló papság (4)

A Messiás győzelme a nemzetek fölött (5-7)

C. Tanulságok a zsoltárok könyvéből

1. Imádságunk mindig legyen őszinte
2. Imádságaink nem állhatnak csupán kérésekből, az imádkozás nem a csupán a kívánságlistánk felsorolása
 - a) Adjunk hálát mindenért, mindenkor, minden körülmények között
 - b) Dicsérjük Istent nagyságáért, tettiért
 - c) Valljuk meg bűneinket
 - d) Öntsük ki a szívünket akkor is, ha harag, indulat van benne